

Informace k podávání oznámení o možném protiprávním jednání dle zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů (dále jen „zákon“)

1. Jaká protiprávní jednání lze oznamovat?

Oznámení musí obsahovat informace o **možném protiprávním jednání**, k němuž **došlo nebo má dojít** u osoby, pro niž oznamovatel, byť zprostředkovaně, **vykonával nebo vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost**, nebo u osoby, se kterou oznamovatel **byl nebo je v kontaktu v souvislosti s výkonem práce nebo jiné obdobné činnosti** a které:

- má znaky trestného činu; má znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč; porušuje zákon o ochraně oznamovatelů nebo porušuje jiný právní předpis nebo předpis Evropské unie v oblasti:
 1. finančních služeb, povinného auditu a jiných ověřovacích služeb, finančních produktů a finančních trhů,
 2. daně z příjmů právnických osob,
 3. předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
 4. ochrany spotřebitele,
 5. souladu s požadavky na výrobky včetně jejich bezpečnosti,
 6. bezpečnosti dopravy, přepravy a provozu na pozemních komunikacích,
 7. ochrany životního prostředí,
 8. bezpečnosti potravin a krmiv a ochrany zvířat a jejich zdraví,
 9. radiační ochrany a jaderné bezpečnosti,
 10. hospodářské soutěže, veřejných dražeb a zadávání veřejných zakázek,
 11. ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví,
 12. ochrany osobních údajů, soukromí a bezpečnosti sítí elektronických komunikací a informačních systémů,
 13. ochrany finančních zájmů Evropské unie, nebo
 14. fungování vnitřního trhu včetně ochrany hospodářské soutěže a státní podpory podle práva Evropské unie.

U oznamovatele se **nepředpokládá**, že by disponoval expertní znalostí, která by mu umožnila bezchybné či detailní právní posouzení oznamovaného protiprávního jednání. Ani příslušná osoba nemusí zkoumat všechny pojmové znaky oznamovaného provinění. Oznamovatel i příslušná osoba pouze předběžně posoudí naplnění znaků skutkové podstaty.

2. Kdo může oznámení podat?

Oznámení může podat **fyzická osoba, která vykonává či vykonávala práci nebo jinou obdobnou činnost v souvislosti s níž oznámení podává.**

Povinný subjekt (Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, p.o.) vylučuje přijímání oznámení od osoby, která pro povinný subjekt nevykonává práci nebo jinou obdobnou činnost podle § 2 odst. 3 písm. a), b), h) nebo i) zákona.

Práci nebo jinou obdobnou činností se pro účely zákona o ochraně oznamovatelů v souvislosti s výše uvedeným rozumí pouze

1. závislá práce vykonávaná v základním pracovněprávním vztahu,
2. služba,
3. dobrovolnická činnost,
4. odborná praxe, stáž

3. Komu podezření na protiprávní jednání oznámit?

Oznamovatel protiprávního jednání podle zákona o ochraně oznamovatelů by měl v ideálním případě postupovat tak, že své oznámení podá nejprve interně u Zoologické zahrady a botanického parku Ostrava, p.o. (viz níže bod č. 4), u níž k protiprávnímu jednání dochází. Takovýto postup bude zpravidla oboustranně výhodný. **Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, p.o.** má možnost na zjištěná podezření bezprostředně reagovat efektivněji nežli orgány veřejné moci a zabránit tak např. hmotným škodám či poškození své dobré pověsti. Tento postup by měl být výhodný i pro oznamovatele, který v ideálním případě dosáhne rychlého vyřešení problému.

V případě, že takovýto interní oznamovací kanál není funkční (např. se oznamovatel domnívá, že jeho oznámení nebude prošetřeno, nebude ochráněna jeho identita, hrozila by mu odvetná opatření atd.), bude pro oznamovatele výhodnější podat oznámení přímo prostřednictvím tzv. externího oznamovacího systému, který zřizuje Ministerstvo spravedlnosti. **Podání oznámení ministerstvu není podmíněno prvotním podáním oznámení prostřednictvím interního oznamovacího systému. Je zcela na rozhodnutí oznamovatele, jaký postup zvolí.**

4. Jakým způsobem lze protiprávní jednání ohlásit?

Oznamovatel může oznámení podat u příslušné osoby - JUDr. Víta Rybáře, advokáta, se sídlem 28. října 1610/95, 702 00 Ostrava (dále jen „příslušná osoba“), a to písemně na e-mailové adrese rybar@rklegal.cz, na tel. čísle: 774 329 929, příp. osobně na adrese jeho sídla po předchozí domluvě do 14 dnů od kontaktování

Ministerstvu spravedlnosti lze oznámení podat rovněž výše uvedenými způsoby a na <https://oznamovatel.justice.cz/chci-podat-oznameni/>.

5. Lze podat anonymní oznámení?

Aby byl oznamovatel dle zákona o ochraně oznamovatelů chráněn, musí **oznámení obsahovat údaje o jménu, příjmení a datu narození, nebo jiné údaje, z nichž je možné dovodit totožnost oznamovatele. Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, p.o. nebude přijímat a prošetřovat anonymní oznámení!**

6. Ochrana oznamovatelů před „odvetnými“ opatřeními

Zákon zakazuje uplatnit vůči oznamovateli či jiné chráněné osobě jakékoliv odvetné opatření. Tedy takové jednání nebo jeho opomenutí v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou činností oznamovatele, které bylo vyvoláno učiněním oznámení a které oznamovateli nebo jiné chráněné osobě může způsobit újmu (§ 4 zákona o ochraně oznamovatelů). Zaměstnavatel, pro kterého oznamovatel vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, nesmí umožnit, aby oznamovatel nebo jiná chráněná osoba byli vystaveni odvetnému opatření.

7. Kdo nesmí být vystaven odvetnému opatření?

Odvetnému opatření nesmí být vystaven oznamovatel ani

1. osoba, která poskytla pomoc při zjišťování informací, které jsou obsahem oznámení, podání oznámení nebo posouzení jeho důvodnosti,
2. osoba, která je ve vztahu k oznamovateli osobou blízkou,
3. osoba, která je zaměstnancem nebo kolegou oznamovatele,
4. osoba oznamovatelem ovládaná,
5. právnická osoba, v níž má oznamovatel účast, osoba ji ovládající, jí ovládaná osoba nebo osoba, která je s touto právnickou osobou ovládaná stejnou ovládající osobou,
6. právnická osoba, jejíhož voleného orgánu je oznamovatel členem, osoba ovládající, ovládaná nebo osoba ovládaná stejnou ovládající osobou,
7. osoba, pro kterou oznamovatel vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, nebo
8. svěřenský fond, jehož je oznamovatel nebo právnická osoba podle písmene e) nebo f) zakladatelem nebo obmyšleným nebo ve vztahu k němuž jsou oznamovatel nebo právnická osoba podle písmene e) nebo f) osobou, která podstatným způsobem zvýší majetek svěřenského fondu smlouvou nebo pořízením pro případ smrti.

8. Jakým typům oznámení nenáleží ochrana podle zákona o ochraně oznamovatelů?

Z ochrany jsou v první řadě **vyloučena vědomě nepravdivá oznámení**. Tedy oznámení informací, o nichž neměl oznamovatel *oprávněné důvody se domnívat, že jsou pravdivé*. Oznamovatel si nemusí být absolutně jist, že k oznamovanému jednání skutečně došlo, dochází či má dojít v budoucnu, nicméně pravdivosti oznamovaných informací musí nasvědčovat okolnosti.

Oznamovat v režimu ochrany podle zákona o ochraně oznamovatelů **nelze** ani skutečnosti, jejichž oznámení by mohlo bezprostředně ohrozit podstatný bezpečnostní zájem České republiky.

Oznamovací systém není také určen např. pro oznámení, která rozporují rozhodnutí vydaná soudem ve věci, neboť k tomu jsou určeny opravné prostředky.

9. Jak je chráněna identita oznamovatele?

Přístup k oznámením má pouze příslušná osoba – tedy osoba pověřená přijímáním a vyřizováním oznámení podaných prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému. Ve vztahu k oznámením podávaným u Ministerstva spravedlnosti (tedy prostřednictvím tzv. externího oznamovacího systému) je do ohlašovacích systémů přístup umožněn pouze speciálně pověřeným zaměstnancům (obdobá příslušných osob). Zákon o ochraně oznamovatelů zakazuje příslušným osobám i pověřeným zaměstnancům komukoliv poskytovat informace, které by mohly zmařit nebo ohrozit účel podávání oznámení. Totožnost oznamovatele ani jiné osoby chráněné před odvetnými opatřeními (např. osoby, která oznamovateli s oznámením pomáhala) nelze bez jejich písemného souhlasu prozradit nikomu dalšímu. Výjimku představuje pouze situace, kdy jsou příslušná osoba nebo pověřený zaměstnanec ze zákona povinni tyto informace poskytnout příslušným orgánům veřejné moci.

Povinnost zachovávat důvěrnost se netýká pouze totožnosti, ale vztahuje se i na jakékoli další informace, z nichž by bylo možné přímo či nepřímo určit identitu oznamovatele nebo jiných chráněných osob (a tím zmařit nebo ohrozit účel podávání oznámení).

10. Jak rychle bude oznámení vyřízeno?

Zákon stanoví, že do **7 kalendářních dnů oznamovatel musí obdržet potvrzení o tom, že oznámení bylo přijato, a nejpozději do 30 dnů od přijetí oznámení by oznamovatel měl obdržet vyrozumění o tom, jakým způsobem bylo oznámení posouzeno.** Lhůta na prošetření může být ve složitých případech dvakrát prodloužena o 30 dnů (celkem tedy na 90 dnů). V rámci oznamovacího systému Ministerstva spravedlnosti lze lhůtu prodloužit pouze jednou o 30 dnů na celkovou lhůtu 60 dnů.

11. Jak bude oznámení vyřízeno?

a) Vnitřní oznamovací systém

Oznámení musí příslušná osoba ve stanovené lhůtě zpracovat a o výsledku posouzení vždy vyrozumět oznamovatele.

Po přijetí oznámení bude vždy posuzována důvodnost podaného oznámení a v případě, že je oznámení vyhodnoceno jako důvodné, budou Zoologické zahradě a botanickému parku Ostrava, p.o., příslušnou osobou doporučena k přijetí opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu.

V průběhu prošetřování příslušná osoba může požádat oznamující osobu o objasnění sdělených informací nebo o poskytnutí dodatečných informací.

Po celou dobu je chráněna totožnost oznamovatele i dalších chráněných osob. Postoupení oznámení k dalšímu šetření orgánu veřejné moci je podmíněno souhlasem oznamovatele (až na obecnou povinnost oznamovat trestné činy podle § 368 trestního zákoníku), i v takovém případě však musí být zachována ochrana jeho totožnosti. Výjimkou z uvedeného pravidla je nicméně situace, kdy by sdělení totožnosti oznamovatele bylo povinností podle některého právního

předpisu (např. ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení či přestupkovým orgánům), ovšem i o této skutečnosti musí být oznamovatel vyrozuměn.

b) Ministerstvo spravedlnosti

Pověřené osoby prošetřující oznámení podaná prostřednictvím oznamovacího systému Ministerstva spravedlnosti vyhodnocují oznámení z hlediska působnosti zákona o ochraně oznamovatelů a z hlediska příslušnosti orgánu veřejné moci, který by se oznamovaným protiprávním jednáním měl zabývat. Následně tedy oznámení předávají jako podněty k dalšímu šetření orgánům veřejné moci (např. orgánům činným v trestním řízení, inspekčním orgánům apod.).

Na rozdíl od příslušných osob, které přijímají a vyřizují oznámení v rámci vnitřního oznamovacího systému, tak pověření zaměstnanci Ministerstva spravedlnosti neprovádí žádné prošetřování oznámeného protiprávního jednání u organizace, ve které k němu mělo dojít ani následně nenavrhují opatření k předejití nebo nápravě zjištěného protiprávního stavu.

Stejně jako u vyřizování oznámení přijatého v rámci vnitřního oznamovacího systému je po celou dobu chráněna totožnost oznamovatele i dalších chráněných osob. Postoupení oznámení k dalšímu šetření orgánu veřejné moci však není podmíněno souhlasem oznamovatele. K postoupení by mělo dojít vždy, shledá-li ministerstvo, že se jedná o oznámení důvodné a že existuje orgán příslušný k jeho prošetření. I v takovém případě však musí být zachována ochrana totožnosti oznamovatele. Výjimkou z uvedeného pravidla je nicméně rovněž situace, kdy by sdělení totožnosti oznamovatele bylo povinností podle některého právního předpisu (např. ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení či přestupkovým orgánům), ovšem i o této skutečnosti musí být oznamovatel vyrozuměn.

12. Poradenství pro oznamovatele

Osoby zvažující podání oznámení o protiprávním jednání se před podáním vlastního oznámení mohou bezplatně a důvěrně obrátit na Ministerstvo spravedlnosti písemně (oznamovatel@msp.justice.cz) či ústně (tel.: 221 997 840) s žádostí o konzultaci v této věci.

13. Je oznamovatelem i osoba, která podá oznámení přímo orgánu veřejné moci?

Oznamovatel může oznámení vždy podat rovněž orgánu veřejné moci příslušnému k řešení oznamovaného protiprávního jednání podle jiných právních předpisů (v případě trestního oznámení jde o policejní orgán a státního zástupce, v případě oznámení přestupku jde o věcně a místně příslušný správní orgán atd.), a to vnitrostátnímu i unijnímu. Za oznamovatele se tak **ve smyslu ochrany a zákazu odvetných opatření** považuje i osoba, která oznámení podá přímo u orgánu příslušného k přijímání oznámení podle jiných právních předpisů, ačkoliv se nejedná o podání oznámení prostřednictvím vnitřního ani vnějšího oznamovacího systému (ministerstva). Takový **orgán nicméně nemusí oznámení řešit způsobem a ve lhůtách podle zákona o ochraně oznamovatelů.**